

ZBIRKA STARE AMBALAŽE DR. ANTE RODIN - DONACIJA GRADU ZAGREBU

IM 33 (1-2) 2002.
IZ MUZEJSKE TEORIJE I PRAKSE
MUSEUM THEORY AND PRACTICE

NADA PREMERL □ Muzej grada Zagreba, Zagreb

Dr. Ante Rodin (1930.) shvatio je potrebu za sabiranjem kao osobni i privatni čin, ali u konačnici njegova je plemenita gesta rodoljublja kulminirala njegovom donacijom gradu Zagrebu, i tako nesebično obogatila zbirke Muzeja grada Zagreba te je štoviše postala sastavni dio njegova stalnoga postava.

Dr. Ante Rodin veliki je entuzijast i svjetski stručnjak za ambalažu i tehnologiju pakiranja kao i njeno tehnološko napredovanje. Sav svoj radni vijek bavio se stručnom i znanstvenom obradom ove teme tipične za potrošačko društvo 20. stoljeća. Kao logični slijed realnosti s kojom i za koju živi, rađaju se u njemu godine 1971. potreba i interes za kolekcioniranjem stare ambalaže. Vrlo brzo proširio je svoj interes i na najnoviju ambalažu, jer upravo on, kao teoretičar razvoja ambalaže i pakiranja, shvaća njen civilizacijski značaj. Svojim neumornim skupljanjem spasio je od zaborava jedan važan seg-

sl.1 Dr. Ante Rodin s novom akvizicijom u stanu u Žerjavićevoj ulici, Fototeka Muzeja grada Zagreba, snimio Romeo Ibršević, 1990. g.

sl.2 Kutijica za vazelin, Zagreb, Ljekarna Zakladne bolnice, Jelačićev trg 1; oko 1920. g.

ment svakodnevice, dio naše tržišne i vizualne komunikacije, koji je ostajao po strani jer je bio predviđen za otpad.

Na skupljanje ga je potaknula kutijica za čaj od kamilice stare zagrebačke ljekarne *K crnom orlu*,¹ koju je našao prilikom preuređenja vlastitog stana u Žerjavićevoj 5. Ta posve obična kutija za kamilicu, dala mu je ideju i volju da s velikim elanom krene u potragu za odbačenom ambalažom. Skupljanjem je sve više saznavao o predmetima, o njihovoj prošlosti, dobivao je i nove poticaje za tehnološko kreiranje nove ambalaže. Uspostavljao je kontakte sa svjetskim zbirkama ambalaže u Glochesteru, Heidelbergu, dopisivao se s Muzejem stare ambalaže u San Franciscu, obilazio sajmove antikviteta i *flohmarkte*, izmjenjivao predmete, pretraživao hrpe zagrebačkog otpada. Raznolikost predmeta, njihove vizualne poruke i ljepota oblikovanja proširivali su njegove interese. Počeo je skupljati i reklame, oglase, deplijane i druge dvodimenzionalne promidžbene poruke.

Tako smo u njegovu domu naišli i na deplijan Muzeja stare ambalaže (The Museum of packaging antiquities) iz San Francisca, koji je utemeljen još 1956. godine sa svrhom da pokazuje kroniku promjenjivih trendova u umjetnosti dizajna, ali istodobno, kako ističu u depli-

¹ Ljekarna *K crnom orlu*, nalazila se u Kamenitoj ulici br. 9 od 1907. godine, nastavljajući tradiciju najstarije gornjogradske apoteke iz 1355. godine. Kutiju za kamilicu ljekarne *K crnom orlu* dr Rodin za sada još, kao uspomenu, čuva u svome domu.

sl.3 Bočica za sredstvo protiv reumatizma Alga, Sušak, oko 1950. g.

sl.4 Limenka za bombone najstarije zagrebačke tvornice kandita Lachmann i drug, oko 1920. g.

janu, kroz zbirku pokazuje i bogatu panoramu društvenog i gospodarskog razvoja.² Muzej je osnovala tvrtka "Landor designers", a smješten je na 3. palubi obnovljena trajekta *Klamath*. Tijekom godina Muzej je, zahvaljujući donacijama i akvizicijama, izrastao u značajnu instituciju i postao centar za proučavanje razvoja ambalaže kao bitnog segmenta dizajnerskih istraživanja.

Staru ambalažu nije sustavno skupljao niti jedan hrvatski muzej, premda bi ona našla opravdanja u zbirkama mnogih muzeja; možda se ovo jednom i ostvari, kada budu definirana načela sabiranja u našim muzejima.³ Napomenula bih da Muzej grada Zagreba posljednjih dvadesetak godina skuplja zagrebačku ambalažu, koju je i iskoristio u stalnome postavu kao ilustraciju života u međuratnome Zagrebu, dakle, 30-ih godina 20. stoljeća.

Već pri formuliranju ideje o novome stalnome postavu, prije desetak godina, odlučili smo da se u odvojenom dijelu postava, kao zasebne cjeline pokažu značajnije donacije gradu Zagrebu. Svaka od njih na svoj način upotpunjuje naša saznanja o životu u gradu Zagrebu. Radna soba skladatelja Ivana pl. Zajca, zatim dio ostavštine njemačke glumice Tille Durieux, koja je, pobjegavši pred nacizmom, našla utočište u Zagrebu; potom osebujna zbirka mehaničkih glazbenih automata Ivana Gerersdorfera, koja dokumentira jedan aspekt kulture življenja, ali i glazbene kulture u Zagrebu potkraj

19. i početkom 20. stoljeća. U nastavku je upravo postavljena Zbirka stare ambalaže dr. Ante Rodin - donacija gradu Zagrebu. Ovom postavom završavam zasad naš stalni postav i to kolekcijom koja na specifičan način pokazuje zagrebačku svakodnevicu, a kroz nju civilizacijske, gospodarske pa čak i političke promjene.

Danas Zbirka dr. Ante Rodina ima više od 6.000 predmeta, a 2.000 odabranih čine donaciju gradu Zagrebu, prihvaćenu potkraj 2001. godine na sjednici Gradskog poglavarstva.⁴ Odabrani predmeti povezani su sa Zagrebom, bilo da su kreirani ili izrađeni u Zagrebu ili su pak bili uvezeni proizvodi koji su se u Zagrebu prodavali.

Oni su djelomice posvjedočili industrijsku i potrošačku revoluciju 20. stoljeća, ali istodobno oni govore i o likovnom dometu domaćih dizajnera i o bogatoj industrijskoj i tržišnoj kulturi na ovim prostorima. Ambalaža je ujedno i svjedok vremena - ona je dio žive povijesti; upravo na taj povijesni kontekst želimo potaknuti ovom izložbom.

Ovu stalnu izložbu je likovno oblikovao naš stalni suradnik, arhitekt Željko Kovačić, koji je svojim postavom uspio postići vizualni efekt starih dobrih dućana kratkih mješovitom robom. Predmete je postavio gusto na stalaže, prema dogovorenim tematskim cjelinama, podsjećajući tim postavom na način izlaganja takvih proizvoda u trgovinama, izlozima ili na

² Deplijan s kovertom naslovljenom na dr. A. Rodina stigao je iz San Francisca i meni je bio dostupan upravo susretljivošću našega donatora.

³ Žarka, Vujić. *Sabirem dakle jesam: Levin Horvat* // Muzeologija 32. 1995., str. 23.

⁴ Na sjednici Gradskoga poglavarstva od 5. studenoga 2001. prihvaćena je Darovna ponuda Ane i dr. Ante Rodina.

štandovima Zagrebačkog zbora.

Pažljivi će se posjetitelj kroz postav prisjetiti djetinjstva, saznati i nešto više o zagrebačkim tvornicama i brojnim individualnim proizvođačima, uočiti promjenjive trendove u politici i umjetnosti dizajna.

Stalnu izložbu prati opsežni katalog (usporedno i na engleskom) u kojem smo pokušali objasniti ambalažu s nekoliko aspekata, od shvaćanja ambalaže kao dijela žive povijesti, jer ona pokazuje bogatu panoramu društvenog i gospodarskog razvoja, do likovne i grafičke obrade, odnosno promjenjivih trendova u umjetnosti dizajna.

sl.5 Pogled na dio stalnoga postava Zbirke u Muzeju grada Zagreba, srpanj 2002.

sl.6 Bomboniera Union - Josip Kraš, Zagreb, 1958. g.

sl.7 Kutije za Franck kavu, Zagreb, oko 1950. g.

sl.8 Boca za liker od kimla, Zagreb, tvornica likera Pokorny, oko 1910. g.

DR ANTE RODIN'S COLLECTION OF OLD PACKAGING - A DONATION TO THE CITY OF ZAGREB

Dr Ante Rodin is an enthusiast and an international expert in the field of packaging and packaging technology, as well as its technological advances. All his working life he has dealt with the professional and scientific treatment of this theme typical for the consumer society of the 20th century. As a logical step, in 1971 he began to collect old packaging and soon extended his interest to the most recent packaging. His tireless efforts saved an important segment of everyday life from oblivion, a segment that is a part of Croatian market and visual communication that remained neglected because it was destined for the garbage heap.

Today, Dr Ante Rodin's collection holds over 6.000 items, and 2.000 selected items make up his donation to the city of Zagreb that was accepted at the end of 2001. This collection was presented in the Zagreb City Museum and has, furthermore, become an integral part of its permanent exhibition. The permanent exhibition is accompanied by a comprehensive catalogue (in Croatian and English).

Old packaging has not, up to now, been systematically collected by any museum in Croatia, although it could find justification in many collections. The selected items are linked with Zagreb in that they were either designed or made in Zagreb, or else they were imported products that were sold in Zagreb. They are, in part, a testament of the industrial and consumer revolution of the 20th century, but at the same time they speak about the visual achievements of domestic designers and the rich industrial and market culture in our country.